

Slourenski dom

Ste. 235

V Ljubljani, v sredo, 14. oktobra 1936

Leto 1.

Padel je Aranjuez - Madrid ima zvezu le še z Valencijo

Nad Madridom so se nakopičili temni oblaki

Burgos, 14. oktobra. o. Tukajšnja radijska postaja poroča, da obkoljevanje Madrida po smotnem načrtu ugodno napreduje in so bele čete na cesti Talavera-Madrid napredovale že tako daleč, da so oddaljene od Madrida komaj 50 km. Na enako razdaljo do Madrida so se pomaknile tudi severne bele čete. Obroč se tako stiska, zlasti še, ker so beli na jugu od Madrida zavzeli Aranjuez, ki obkrožuje železniško progo od Madrida do Malage in proti vzhodu do Kartagene in Alicanteja. Oklep okrog Madrida je sedaj tudi na jugu potisnjen proti mestu in je odprto le še okno proti Valenciji. Na teh bojiščih so se sedaj koncentrirale čete obeh strank in je odločilni spopad pričakovati vsak trenutek. Nacionalisti hitijo, da pridobijo na času in preprečijo preveliko in preizdatno pomoč, ki prihaja v Madrid iz sovjetske Rusije. Hiteti morajo tudi iz razloga, da likvidirajo z Madridom še prej, preden bi se iz neuspeha konference za nevmešavanje v špansko državljansko vojno mogel roditi evropski konflikt. Politika sovjetske Rusije jasno kaže, da Rusiji dejansko ni več za poživljanje dela te konference in da bo vse razpoložljive sile vložila v pomoč. Nacionalistične čete so se koncentrirale na petih točkah in bodo operirale iz Toleda, Maqueda, San Martinai, Robledo in Siguenze.

Obupni klic...

Barcelona, 14. oktobra. o. Barcelonska radijska postaja je poslala včeraj poziv na delavstvo vsega sveta, naj naglo prisloko na pomoč španskemu delavstvu v obupni borbi za svobodo v zadnjem trenutku, dokler se nacionalistom ne posreči preplaviti Madrida in Katalonije.

Stiska v Madridu

Madrid, 14. oktobra. AA. Reuter: Zdi se, da je včeraj bilo malo dela na raznih frontah. V Oviedu se nadaljujejo borbe po glavnih ulicah. Madrid se zanima samo za obrambo prestolice. Danes se začne izvajati sistem živilskih kart. Otroke odvažajo.

Nad Madridom že gori?

Burgos, 14. oktobra. o. Po zadnjih vesteh so se začeli koncentrični napadi na Madrid. Najhujši boji so se pričeli na severu pri Saragosi, kjer se je belim četam posrečilo potisniti milicijske proti jugu. Pri tem boju so milicijski imeli nekaj sto mrtvih, na bojnem polju pa so morali pustiti 23 strojin in mnogo vojnega materiala. V novih napadih se zdi, da je glavno oporišče belih čet na jugu pri Aranjuezu, odkoder bele čete prodirajo proti severu in se približujejo železniški progi od Madrida do Valencije. Če se posreči belim preskati to edino preostalo zvezo Madrida z morjem, je usoda Madrida zapetena, kajti odrezan bo od sleherne pomoči. General Varela prodira na tem odseku s polkovnikom Yaguem. Včeraj so bela letala ponovno priletela na Madrid in metala letake s pozivi, naj se prebivalstvo ob prvem napadu vda in tako prepreči strašno krvoprelitje. Prebivalstvo naj se zaveda, da bo kaznen tem hujša, čim trdovratnejše se bodo upirali.

Najnovejše iz Španije

Sevilja, 14. oktobra. General Queipo de Llano je objavil, da so južne čete zavzele včeraj Selmes in da bodo danes zavzele Penorjo.

Tenerifa, 14. oktobra. Tukajšnji radio objavlja, da so nacionalistična letala bombardirala Bilbao in pri tem precej poškodovala neko vladno križarko. Izve se, da vlada med branilci Bilbao velika ogorčenje na madridsko vladno, ker ne pošlje ojačenj v Bilbao in ker je popolnoma umaknila svoje roke od tega sveta.

La Coruña, 14. oktobra. Tukajšnji radio poroča, da so čete generala Molle na odseku pri Avili zavzele vasi Naval, Rosa del Cuero in Cabalsone de Los Rios.

Pariz, 14. oktobra. Seviljski radio priobčuje tole poročilo: V Oviedu so imeli asturijski rudarji v zadnjih bojih okoli 2.000 mrtvih in mnogo ranjenih. V Madridu člani ekstremističnih strank

Epilog občnega zbora JLAZ

Kakor doznavamo so sledile v novo izbrani upravi JLAZ nove ostavke na odborniška mesta. Tako je nadalje podal ostavko drugi podpredsednik nove uprave dr. Manojlovič (Concordija) in odbornika Valter Kratky (Concordija) in dr. Narančič (Concordija). To so do sedaj štiri ostavke novozbranih odbornikov.

Izgleda pa, da ostavke še niso popolnoma prenehale in da bodo ostavke podali še nekateri odborniki izven Zagreba. Bodoča izredna skupščina JLAZ, ki se mora vršiti v štirinajstih dneh, bo kakor izgleda po teh ostavkah prav tako razgibana kot je bila ona dne 11. oktobra.

budno spremljajo gibanje madridskih voditeljev, ker se boje, da bodo skušali zbežati, kadar bo mesto napadeno. Bivši minister Jiral in ga. Azana sta se vkrcala na neko argentinsko vojno ladjo.

Madrid, 14. oktobra. Uradno objavljajo, da je vladno letalstvo včeraj uspešno bombardiralo Mondragon. Vladne čete počasi zavzemajo Oviedo. Uporniki se z velikimi izgubami umikajo v vojašnice in v druga močna velika poslopja. Na južni fronti so vladna letala napadla Renaroy.

Barcelona, 14. oktobra. Huesca je obkoljena. Uporniki brez uspeha skušajo prodrati skozi obroč. Vladno topništvo je včeraj ves dan bombardiralo mesto. Letala zaradi slabega vremena niso mogla

Posledice ruske odpovedi:

Konferenca za nevmešavanje ohromela

London, 14. oktobra. o. Čim je sovjetska Rusija odpovedala sodelovanje na konferenci za nevmešavanje v špansko državljansko vojno, se konferenca ni mogla več premakniti z mrtve točke. Portugalska, ki je takoj naredila korak za sovjetsko Rusijo in odšla s konference, je prav za prav onemogočila vsako nadaljnje delo. Sovjetski delegat je včeraj predal lordu Plymouthu, predsedniku konference za nevmešavanje že tretjo noto. Verjetno pa se zdi, da bo Anglija še nadalje pritiskala na vse evropske države, naj na konferenci sode-

opravi svojega dela. Odbit je bil napad upornikov na goro Albuquerque.

Barcelona, 14. oktobra. AA. Havas: Radiopostaja je ob 22. uri objavila, da so vladne čete napredovale zelo odločno v smeri proti Santa Cruz de Retamar. Vladne čete je podpiralo letalstvo. Pri San Martinu de Iglezias se je sovražnik moral umakniti.

Madrid, 14. oktobra. AA. Havas: Uradno poročilo pravi, da se rudarji bore po ulicah Ovieda. Vojašnica Pelago je bila močno bombardirana. Republiške čete napredujejo počasi, toda sigurno. Na južni fronti so vladne čete odbile napad upornikov. V odseku Guadarama vladno topništvo bombardira položaje upornikov, posebno pri Bargasu.

lujejo in predlagala odločne mere proti tistim, ki bi se v državljansko vojno vmešavali. Zaradi ruske note, katere vsebina pa še ni znana, sta se sestala lord Plymouth in francoski poslanik Corbin. S tem bi se pospešilo delo komisije. Sovjetski delegat je nato javil konferenci, da bo sovjetska Rusija zahtevala in vztrajala pri tem, da konferenca potrdi njene protestne note in obsodi vse države, ki so kršile nevtralnost Španije, zlasti pa Portugalsko, Nemčijo in Italijo. Če se to ne bo zgodilo, bo Rusija sploh bojkotirala nadaljnje delo komisije.

Amerika, Anglija in Francija sklenile nov

izpopolnjen valutni sporazum

Washington, 14. oktobra. Havas: Ameriški finančni minister Morgenthaue je izjavil, da pomeni nova monetarna odločitev USA nov sistem izvajanja zlate vrednosti in novo metodo v mednarodnih trgovinskih transakcijah. To je drugi korak za stabilizacijo mednarodne trgovine, ki izključuje mednarodne spekulacije in izroča ves položaj v roke vladam. Poleg tega pa je omogočeno vsem državam, da lahko pristopijo k sporazumu v troje.

Pariz, 14. oktobra. V zvezi z izjavo ameriškega finančnega ministra Morgenthaue podpirajo francoski finančni krogi, da je na ta način rešen delikaten problem monetarnega režima med tremi državami. In rešen je na srečen način. Od sedaj naprej se bodo v odnosih med temi tremi velikimi središči mogle denize menjati za zlato. Na ta način je potrjena ena izmed bistvenih točk znane izjave Francije, Anglije in USA z dne 25. septembra t. l. Se več. Tista izjava se sedaj izvaja v delo.

Vsak brezbožnik 50 kopejk za španske komuniste

„za žrtve bojev za svobodo“

Varšava, 14. oktobra. o. Člani sovjetsko-ruske brezbožne zveze so prejeli od centralnega odbora te organizacije nalog, da morajo z vsemi razpoložljivimi silami zbirati posebne prispevke po 50 kopejk na osebo mesečno za graditev velikega doma za »žrtve bojev za svobodo v Španiji«. Brezbožna zveza je sklenila, da bo ta dom dom za 3000 španskih brezbožnih otrok, iz katerih bodo izšli pionirji in graditelji brezbožnega gibanja. Tak dom za brezbožno mladino se mora v Španiji v kratkem postaviti in bo nosil svoje ime po znani španski komunistki »La Pasionaria«.

V smislu teh navodil so imeli madridski brezbožniki že svoje zborovanje, na katerem so izvo-

lili španskega ministrskega predsednika Larga Caballera za častnega člana brezbožne španske zveze ter bodo njegovo sliko obesili v vseh lokalnih zvezeh. Španski brezbožniki so poslali tudi poziv na španski narod, naj se priključi temu gibanju v namenu, da »bo pripomoglo k uresničenju cilja brezbožnikov in njihovo največjo željo, ki je ta, da naj bi bile vse cerkve na svetu zgorele v enem samem velikem in radost vzbujajočem ognju.«

»Uničiti je treba vse vere brez razlike in ljudi dovesti do prepričanja, da niti Bog, še manj svetniki in duhovniki ne bodo obvarovali kapitalističnega sveta pred razpadom.

Sestanek Litvinov-Beck

Pariz, 14. okt. o. Sovjetski komisar za zun. zadeve Litvinov se nahaja še vedno v Parizu. Veliko zanimanje med diplomati pa je vzbudila vest, da se bo Litvinov sestal s poljskim zun. ministrom polkovnikom Beckom, ki se bo pripeljal v Pariz.

Moč Italije v zraku

Pariz, 14. okt. o. List »Liberte« piše, da so Italijani v poslednjem času tako dvignili moč svojega zračnega brodivja, da se ne sme več dvomiti, kdo je pravzaprav vladar Sredozemskega morja. V zadnjih dveh letih so izvežbali Italijani več kot 10.000 pilotov in zgradili nad 2000 najmodernejših vojniš avijonov.

Kaj bo z Locarnom?

London, 14. okt. o. Ministrski predsednik Baldwin je imel včeraj razgovor z zun. ministrom sirom Edenom glede rezultatov zadnjih razgovorov med Londonom, Parizom in Brusljem za sklicanje konference locarnskih sil. Francija še vedno želi, da se konference udeležijo one sile, ki so lokarnsko pogodbo podpisale.

Nemški protest v Parizu

Pariz, 14. oktobra. o. Po naročilu nemškega zun. ministra von Neuratha je odpravnik poslov nemškega poslanstva v Parizu von Bismark vče-

raj obiskal francosko zun. ministristvo in ostro protestiral proti govoru komunističnega voditelja Torea v Strassburgu in napadom, ki je z njimi Torej žalil Hitlerja in nemški narod. Francosko časopisje je bilo pri tem incidentu toliko previdno, da je izpustilo vse napade na Hitlerja, ki jih je bil izgovoril Torej. To se je baje zgodilo najbrž na posebno željo zun. ministristva.

Praga, 14. oktobra. o. Praški listi se obširno bavijo s Terezovim izpadom na račun Hitlerja in pravijo, da so te vrste komunistične manifestacije netivo za nevarne spore in utegnejo imeti za Evropo dalekosežne posledice.

Nemčija hiti z gradnjo novih križark

Berlin, 14. oktobra. o. S pospešeno brzino se izpopolnjuje nemška oborožena moč. Posebno se opaža naglo delo v ladjedelnicah v Kielu, kjer delajo noč in dan. V teh ladjedelnicah grade veliko 26.000 tonsko križarko istega tipa kot je križarka »Scharnhorst«, ki jo v začetku avgusta spustili v morje. V kratkem bo dovršena tudi 10.000 tonska bojna ladja tipa »Deutschland«, ime pa se bo glasilo »Gneisenau«.

Pariz, 14. oktobra. AA. Havas: Po neki vesti »Matina« je bila v Franciji ustanovljena druga mehanizirana divizija. Vse enote divizije so motorizirane in vsa prevozna sredstva te divizije so veččinoma tanki in oklopni avtomobili. Sedež te divizije je v Melunu, dočim je sedež prve divizije v Reimsu.

Vesti 14. oktobra

Japonski vojaški krogi pritiskajo na to, da bi vso kontrolo nad delom vlade prevzela vojska. V ta namen bi se sestavile vojaške komisije, ki bi nadzorovale delo v vseh ministrstvih. Zaradi tega bo vlada, ki se temu upira, najbrže podala ostavko.

Spominsko ploščo kralju Aleksandru so v nedeljo odkrili v Reimsu.

Nova madjarska vlada se zdi, da bo pod novim predsednikom Daranym krenila bolj v nemške vode in je s tem v zvezi tudi potovanje italijanskega zunanjega ministra Ciana v Rim. Kaže, da se bo italijanska politika spet nagnila k Franciji.

Velika Britanija, USA in Francija so sklenile dodatno pogodbo k nedavnemu valutnemu sporazumu. Namen imajo preprečiti spekulacije z dolarjem, funtom ali frankom. Angleški funt pa kljub vsemu temu ostane svobodna valuta.

Avtomobilska tekma za Wanderviltov pokal v Ameriki so prinesle zmago evropskim avtomobilom. Prvih pet mest so zavzeli Italijani in Francozi z Angleži. Sele na šestem mestu je ameriški dirkač.

Angleška vlada bo najbrže prepovedala vsa javna zborovanja za šest mesecev, zaradi čimdalje objestnejšega nastopanja fašistov in komunistov.

V okolici Pariza stavke še vedno trajajo in sicer stavka 38.000 delavcev.

Švica je na novo opremila svojo armado, da zavaruje svojo neodvisnost. Motorizacija, ki je v vseh sosednjih državah Švice dosegla že veliko popolnost, je Švici naložila to dolžnost.

Zrakoplovne baze angleške imperije se bodo močno ojačile po načrtu, kakor ga je bil izdelal finančni minister sir Samuel Hoare.

Nemška šolska ladja »Emden« s 340 kadeti se nahaja v bolgarskih vodah.

Turška mornarica bo obiskala Malto in druga sredozemska oporišča Velike Britanije že začetkom prihodnjega tedna.

Novo tekmovalje v oboroževanju na morju se utegne pričeti s podpisom rusko-angleškega pomorskega sporazuma, ki ga smatra Nemčija za razlog, da tudi ona poveča število svojega brodivja.

Italija je baje zadovoljna z razpustom avstrijskega Heimwehra. Pravijo, da je s tem Avstrija postala notranje močnejša in mirnejša.

Rusija bo začela bojkotirati Norveško v skladu z grožnjo, ko ni hotela izročiti Leva Tročkega.

Poživilno gibanje francoskih »Ognjenih križev«, ki so se po svojačasni prepovedi prelevili v francosko socialno stranko, razburja vlada ljudske fronte in se zdi, da ji bodo vzeli svobodo zbiranja in govora.

Kitajska se pogaja za trgovinsko posojilo v Angliji. Gre za vsoto 10 milijonov funtov šterlingov pod enakimi pogoji, kakor ga je svojačasno Anglija dovolila sovjetski Rusiji.

Napad na Hitlerja, ki ga je izgovoril francoski komunistični voditelj Thorez, je našel oster odmev v Nemčiji. S tem v zvezi so seveda začeli padati tudi mnogi očitki, kakor ga je bil Francije. Zdi se, da hočejo komunisti preprečiti poskus sprave s Berlinom in Parizom, za katerega se trudita tako Francija, kakor Nemčija.

Mussolini je postavil vrhovnega komisarja, ki bo nadzoroval italijansko oboroževalno industrijo. V ta okvir spada 1200 tovarn. V zvezi s tem bo Italija zgradila tudi večje število letališč na svojem severnem delu, da bo mogla kontrolirati nemško mejo. Prav tako bo pojačila tudi zračne sile na otokih in s tem poudarila svojo nameru, da odločuje tudi Italija v Sredozemlju.

Bolgarski ministrski predsednik Kjossevanov je včeraj iz Belgrada dopotoval v Sofijo. Pred odhodom iz Belgrada je bil sprejet v avdijenco tudi pri knezu-namestniku Pavlu.

V Bukarešti zboruje gospodarski odsek MZ. Komisija vseh treh držav se bavi s trgovinskimi odnosi med Jugoslavijo, CSR in Rumunijo.

Turški zunanji minister Ruždi Aras potuje iz Zeneve v Belgrad ter se je včeraj ustavil tudi na Dunaju ter se razgovarjal z avstrijskim podtajnikom za zunanje zadeve dr. Schmidtom.

Na Poljskem se je ustanovila nova stranka, v kateri so bivši legionarji in rezervni častniki. Stranka se bo borila za neodvisnost Poljske po starih tradicijah in v skladu z junastvom legij.

Egiptskemu ministrskemu predsedniku Nahas paši je narod priredil ob povratku iz Evrope veličasten sprejem. Nahas paša je šel v London podpisat britansko-egiptski sporazum.

Anglija, Japonska in USA so pristopile k protokolu za zgradbo podmornic. Za njimi se zdi, da bodo v kratkem sledili tudi Italija in Francija. Anglija se trudi, da bi izpopolnila protokol s tem, da pozove k podpisu tudi Nemčijo in Rusijo.

Minister za socialno politiko in narodno zdravje Dragiša Cvetković je v Zenevi razpravljaj z ravnateljem mednarodnega urada za delo.

Drobne

Atene, 14. oktobra. AA. Agencija Etnos objavlja, da je finančni minister Zavicijanias izjavil, da se bo Grčija spremenila v korporativno državo.

Manilla, 14. okt. o. Strašni ciklon, ki je divjal na Filipinih, je po dosedanjih ugotovitvah zahteval nad 500 smrtnih žrtev.

Berlin, 14. oktobra. AA. Reuter: Kancler Adolf Hitler je zožil delo zveze za kolonije.

Kovno, 14. okt. o. Apelacijsko sodišče v Kovnu je v torko po šestdnevni razpravi razglasilo obsodbo proti 14 obtožencem, ki so ob priliki lanskim septemberskim volitvam povzročili v Memelu izgredo. Sodišče je štiri obtožence opustilo, ostale pa je obsodilo na ječo od dveh mesecev do 1 leta in pol. Devet obsojencev, ki so se ves čas nahajali v zaporu, med njimi tudi svojačasni poslanec Vaskies, so bili takoj izpuščeni na svobodo, ker se jim je preiskovalni zapor vstel in kazni.

Turški časnikar o Sloveniji

Turški narodni poslanec in urednik ankarškega političnega dnevnika ULUS-aki je kot gost predsednika naše vlade potoval kot vodja skupine turških novinarjev po Jugoslaviji. Je napisal 22. septembra t. l. uvodnik v svojem listu pod naslovom »Peti dan v Jugoslaviji«. V tem uvodniku poudarja turški časnikar sledeče misli:

V Jugoslaviji živi en milijon Slovencev. Petsto tisoč jih je pod Italijo. Slovenci se imajo za svojo kulturno in politično svobodo zahvaliti jugoslovanski državi skupnosti.

Ljubljana, po nemško Laibach, je srečno in veselo mesto. To lepo mesto, ki je imelo pod Avstrijo le 40.000 stanovalcev, je pod Jugoslavijo zvišala to število na 80.000.

Naši slovenski časnikarski tovariši so nas na ljubljanski postaji obdali s cvetjem in preko nas so pozdravili ostale turške novinarje tovariše, ki so ostali v Turčiji. Ker je Slovenija pokrajina, ki je šele v polpretekli dobi bila osvobodjena izpod tujega jarma, se v njej goji velike simpatije do največjega osvobodilca našega časa, Atatürka, in pojejo pesmi o borbi turškega naroda za njegovo nacionalno osvoboditev.

V Ljubljani je okrog 30.000 Nemcev. Ljubljanski Nemci se v večjem delu bavijo z industrijo. Pri ogledovanju Ljubljane pridemo na nek vrh, od koder smo opazovali mesto. Na vseh straneh gozd. V sebi sem dejal: »Kulturna in zadovoljna pokrajina«. Pomislil sem: »Če bi tudi naše mesto Bolu izgledalo tako! Tudi prebivalstvo Bolu-ja živi od dohodkov iz gozda. Gozd v Bolu uničuje kmetijska sekira in nepazljivost gozdnih podjetnikov. Gozdovi v Sloveniji pa služijo sreči, blagostanju in bogastvu Slovencev in brezprimerni lepoti Slovenije.

Na vse to mislim v lepih slovenskih planinah in gozdovih.

Malo pozneje gremo v mesto na čaj v ono gorostasno palačo, ki se s hriba vidi tako koničasto iz splošne ljubljanske panorame. To je edina palača Balkana, ki se dviga k nebu pod oblake. To je 14-nadstropna palača. Če bi to palačo podaljšali proti nebu še za osem dolžin, potem bi dobili ameriško zgradbo, ki sega do nebeskih oblakov.

Terasa te velike zgradbe, na kateri se nahaja kavarna, je okrašena z jugoslovanskimi in turškimi zastavami. Tu smo v prijetnem razgovoru z ljubljanskimi časnikarskimi tovariši prebili nekaj časa in se nato podali k ogledu ljubljanskega velesejuna. V tem času sem pomislil na naš načrt sejma v Taksim v Istanbulu. Ne razumem, zakaj oklevamo z vzpostavitvijo te, tako važne ustanove. Tu vidim, kako je sejem važna kupoprodajna institucija.

Želel bi, da ne samo vsi oni, ki pri nas v Turčiji hočejo organizirati sejem, temveč tudi oni, ki hočejo videti, kako izgleda razstava gozdarstva, da vsi ti pridejo v Ljubljano in da tu vse to vidijo. Od pridelanja dreves pa do izkoriščevanja lesa kemijskim putem — vse to celokupno gibanje gozdne industrije lahko vidimo v Ljubljani. Bil sem prejel narodni poslanec najbolj gozdnatega okraja turške republike, t. j. okrožja Bogu in zato morem razumeti, kaj pomeni ta razstava za gozdne predele. Eden od gospodov, ki je z nami hodil po sejmščini me je vprašal: »Ali imate tudi v Turčiji gozdove...«

Po banketu pri banu smo krenili na Bled. Bled, to je kakor z visokim hrastovim gozdom obrasčeno švicarsko jezero. Odkar je kupil tukaj kralj od nekega nemškega kneza dvorec in začel prihajati semkaj na poletni odmor, od tedaj datira življenje in napredek Bleda. Blagostanje na bregovih tega jezera, ki jih obiskujejo letoviščarji iz Avstrije, Češkoslovaške, Nemčije in ostalih držav, je plod jugoslovanske uprave. Hoteli in pensijoni Bleda razpolagajo s 3.000 sobami. Letos je posetilo Bled 20.000 izletnikov.

Vprašali me boste: »Kaj pa Istanbul. Kaj je z njim?« Tako je. Imate prav. V 10 letih so Jugoslovani iz Blejskega jezera ustvarili raj, hram estetike in okusa. Zakaj ne bi mi, po njihovem vzgledu, napravili isto iz Istanbula, Izmirja in Buse, ki imajo prekrasne naravne predpogoje? Prišlo bo vsekakor tudi to na vrsto!«

Nato primerja razmere v Turčiji in Sloveniji ter zlasti poudarja cenenost našega življenja. Pri tem svoj članek zaključuje s stavkom: »Še enkrat prihajam do spoznanja one svete resnice: Cenenost se pridobi z drago plačanimi izkušnjami in znanjem.«

Za občinske volitve

Občinske table, ki so čez noč prišle...

Dne 25. oktobra se bo vršil po mnogih občinah širne Slovenije pravi plebiscit: naš kmet, delavec, obrtnik itd. bo pokazal, kako mu je prikljubljati kakor goba čez noč izvoljeni župan. Najbrž ga ni volil, niti v mislih na njihče imel, pa so videli jutraj na njegovi hiši naenkrat občinsko tablo. Saj se niso zavedali naših ljudje, ali so nagajivi fantje čez noč premestili občinsko tablo ali pa bodo imeli župana, ki si ga najmanj želijo.

Hvala Bogu, čez nekaj dni bodo isti volilci, ki so jim prejšnji režimi postavljali župane, sami volili človeka, v katerega imajo zaupanje, ki je v vsakem oziru pošten, vreden, zanesljiv, ki se pa tudi zaveda slovenske krvi, za svojega župana. Komur je mar samouprava Slovenije, kdor je videl, da se našega denarja iz Belgrade premalo vrača, da smo Slovenci v državi najbolj zapostavljeni, kdor pozna celo vrsto vseh močočih, celo neverjetnih krivic, ki se godijo Slovincem, t a b o g l a s o v a l z a k a n d i d a t n o l i s t o, k i j o p o s t a v l j a J R Z.

Naj navedemo nekaj določil iz zakona o občinah, ki jih bodo vsi volilci s pridom uporabljali:

Volilno sposobnost imajo vsi prebivalci, ki so vpisani v volilni imenik občine (§ 26.). Nihče ne sme stopiti na volišče z orožjem ali orodjem, epohobnim za boj, niti uslužbenci, ki nosijo orožje po službeni potrebi ne! To ne velja za pozvano obo-roženo pomoč, ki naj vzdrži red (41.). Volilni od-

bor ee ne sme nikomur zabraniti, da glasuje, kdor je vpisan v volilni imenik (42.). Dan pred volitvami, na dan volitev in dan potem je prepovedano točiti ali dajati komurkoli alkoholne pijače (46.). Novoizvoljeni občinski odborniki prevzamejo posle desetih dan po volitvah (54.); tozadevno sejo skliče stara uprava (55.). Župan je oni odbornik, ki je izvoljen kot nosilec najmočnejše kandidatne liste (69.). — Iz uredbe o poslovanju volilnega odbora, o volilnem postopku itd.: Glasovanje traja od 8 do 18 neprestano. Člani volilnega odbora ne smejo vplivati na volilce, ko ti glasujejo (15.). Volilci glasujejo le enkrat osebno (16.). V sobi, kjer se vrši glasovanje, se sme nahajati samo največ 5 volilcev istočasno (19.). Vsak volilec mora najprej povedati svoje ime in priimek in stanovanje. Nato volilci tako, da imenuje nosilca kandidatne liste, za katero glasuje (n. pr. Rečnik Franc, Nova vas 15; za nosilca liste Goloba Mateja). Ko volilec odda glas, mora zapustiti volišče. Volišče je poslopje, v katerem se vrši volilno poslovanje, s pripadajočim dvoriščem (20., 21.). Ker so volitve svobodne, ne sme nobeno oblastvo nikogar klicati na odgovor zaradi oddanega glasu (§ 43. zak. o občinah).

Narodna zavednost našega kmeta, delavca, obrtnika itd., njegovo zaupanje v svoje moči, moralne in materialne, politično poštenje volilcev daje poročilo JRZ, da bo mogla izvesti svoj delovni program, ki bi tudi Slovincem dal pravični delež.

Avtokar, ki mu ni primere v državi

Maribor, 13. oktobra.

Mestna podjetja v Mariboru se lahko ponasjajo s pridobitvijo, ki za sedaj v državi gotovo nima primere. Je to novi avtokar, ki je bil te dni stavljen v promet. Poleg tega pa ima pridobitev še to prednost, da je razen sasje in motorja vsa ostala oprema stoodstotno domače, mariborsko delo. Z novim avtokarom je zaključen program za izpopolnitev voznega parka mariborskega mestnega avtobusnega podjetja. Nabavljenih je šest najmodernejših avtobusov z Diesellovimi motorji. Dva večja obratujeta v največje zadovoljstvo na progi Maribor—Celje, trije manjši vozijo na mestnih progah 1 in 2, zadnji pa je urejen kot luksuzni izletni avtokar z 20 sedeži. Mestna občina je izdala za vseh šest vozil okrog 1.400.000 Din, odplačevanje pa je tako ugodno, da ga podjetje sploh ne čuti. Vozovi se odplačujejo tako rekoč sami, z razliko v ceni bencina in nafte. Bodo pa na ta način v kratkem času odplačani, potem pa bo mogoče misliti tudi

na odplačevanje primanjkljajev, ki jih je podjetje zadnja leta zaradi slabega voznega parka imelo. Sedanja občinska uprava je pokazala res veliko poguma, da se je tega vprašanja lotila in zelo veliko spretnosti, da ga je tako srečno izpeljala. — Avtokar, ki je te dni prišel iz delavnice, je opremljen z najmodernejšimi pridobitvami, ki so nekatere lasten patent mariborske tvrdke J. Pergler. Vsi sedeži so mehki, kakor klubski naslonjaki, prevlečeni pa so z žametom. Zadnji sedeži so nekoliko dvignjeni, da imajo vsi potniki prost pogled naprej. Posebnost je streha, ki je ob straneh iz vzbočenega stekla in omogoča razgled navzgor tudi takrat, kadar je avtokar pokrit. Na zadnji strani sedežev so vdelane sklopne mizice s pepelniki ter mrežami za ročno prtiljajo. Potovanje s takim vozom bo naravno užitek tudi na daljših progah in gotovo bo novi avtokar precej pripomogel, da bodo Mariborčani še raj, kakor doslej, delali daljše avtobusne izlete.

Požigi iz Prekmurja pred sodiščem

Maribor, 13. oktobra.

V vsej Sloveniji ima Prekmurje žalosten sloves kot pokrajina najpogostejših požarov. Saj ne mine skoraj noč, da ne bi kje nad to širno ravnino pokrajino žarelo nebo. Gotovo gre velik del teh požarov na račun požigalcev, katere pa je silno težko izslediti. Danes pa je mali senat mariborskega sodišča vendar le imel pred seboj na zatožni klopi dva osumljenca, ki sta obtožena požiga. Vilmoš Kocet, posestniški sin iz Sela in tkalec Aleksander Seruga iz Sela sta obtožena, da sta sporazumno meseca februarja t. l. zažgala klet posestnika Janca Balajca, Seruga sam pa je v noči na 10. junija zažgal hišo Aladarja Kodile. Oba ti dve deli priznata. Pravita, da ju je najel za 100 Din neki Stefan Kodila, ki se nahaja v tujini. Da sta zažgala Balajcu klet, Seruga pa je potem zažgal Kodili hišo, ker ga je sin posestnika Balajčiča Vendla, ki oskrbuje v Kodilovi odsotnosti njegovo hišo, napadel s kamenjem. Hotel se je maščevati, pa je zažgal hišo. Orožniki so osumili oba obdolženca, ki sta po kratkem tajanju dejanje tudi priznala. Osumljena pa sta bila, da sta povzročila še več požarov, ki so tam v okolici divjali, vendar odločno zavračata v tem pogledu vsako krivdo.

Razprava se ob času našega poročila še vrši.

Naročajte in širite „Slovenski dom!“

Amortizacijski načrt

6% oblig. posojila v znesku 20 milijonov Din

Ljubljana, 14. oktobra.

Kakor je »Slov. dom« že poročal, je naletel razpis obligacijskega posojila, ki ga je razpisala mestna občina, med prebivalstvom na veliko razumevanje in bo verjetno vsota 20.000.000 Din podpisana že pred potekom roka, t. j. pred 10. novembrom t. l. V precejšnji meri bo posojila vplačane tudi v gotovini.

Na mestnem magistratu so medtem izdelali podroben načrt, kako se bo ta vsota odplačevala. Položaj mestne blagajne se s tem nič ne spremeni, ker bi morala vse le vsote plačevati Mestni hranilnici kot odplačila za dolgove mesta. Razlika je le v tem, da bo mestna blagajna izplačala Mestni hranilnici po sprejemu posojila naenkrat 20 milijonov, podpisnikom-lastnikom obligacij pa bo to vsoto vračala skozi dobo 15 let. Kakor znano, se bodo obrestli in glavnina plačevala polletno za nazaj. Obrestli začno teči s 15. februarjem 1937, ko bo tudi prvo zbranje obligacij. 15. avgusta 1937 pa zapade v plačilo prvi polletni obrok obrestli in izžrebane obligacije. Obrestli začno teči — s stališča mestne blagajne — od vse v posojilo podpisane vsote, t. j. od vseh 20 milijonov dinarjev; zato je prvo izplačilo precej visoko in znaša Din 600.000. Da pa ta vsota z izplačilom 15. februarja 1937 izžrebanih obligacij ne bi preveč obremenjevala proračuna, se jih bo takrat izžrebalo manj in sicer samo za vsoto 447.000 Din, tako da bo za poravnavo polletnih obveznosti iz tega obligacijskega posojila treba pripraviti v prihodnjem proračunu 1.047.000 Din. Z vsakim nadaljnjim izplačilom obligacij pa se bo dolg mesta podpisnikom obligacijskega posojila manjšal, s tem pa se bo manjšala tudi vsota, dolgovana za obrestli. Zato bo postopoma lahko rasla vsota izžrebanih obligacij, da bo v proračunu treba pripraviti vedno približno enako vsoto okrog 2 milijona Din. Čez 15 let bo obligacij med ljudmi samo še za 933.000 Din, vse druge bodo že izžrebane in izplačane. Mesto bo takrat lastnikom preostalih obligacij dolgovalo za obrestli še 27.990 Din, zato bo lahko izžrebalo še te zadnje obligacije in jih izplačalo. S tem bo mesto vrnilo ljudem teh 20 milijonov, ki mu jih bodo tekom tega meseca s podpisovanjem obligacij po-

sodili, da z njimi poživijo svojega največjega upnika, Mestno hranilnico. Na obrestli (6%) pa bo v tej dobi izplačalo 10.569.000 Din.

Spodnja razpredelnica kaže, kako bo skozi 15 let krožil ta denar, ki se v teh dneh zbira v 6% obligacijsko posojilo mestne občine ljubljanske.

Datum izplačila	6% obr. na 1/2 leta	Polletno izžrebanih obligacij	Skupaj polletno odplačila	Stanje glavnice
15. 8. 1937	600.000	447.000	1.047.000	20.000.000
15. 2. 1938	586.590	447.000	1.033.590	19.106.000
15. 8. 1938	573.180	447.000	1.020.180	18.659.000
15. 2. 1939	559.770	477.000	1.006.770	18.212.000
15. 8. 1939	546.360	447.000	993.360	17.765.000
15. 2. 1940	532.950	520.000	1.052.950	17.245.000
15. 8. 1940	519.540	520.000	1.039.540	16.725.000
15. 2. 1941	506.130	520.000	1.026.130	16.205.000
15. 8. 1941	492.720	520.000	1.012.720	15.685.000
15. 2. 1942	479.310	520.000	999.310	15.165.000
15. 8. 1942	465.900	600.000	1.065.900	14.565.000
15. 2. 1943	452.490	600.000	1.052.490	13.965.000
15. 8. 1943	439.080	600.000	1.039.080	13.365.000
15. 2. 1944	425.670	600.000	1.025.670	12.765.000
15. 8. 1944	412.260	600.000	1.012.260	12.165.000
15. 2. 1945	398.850	693.000	1.091.850	11.472.000
15. 8. 1945	385.440	693.000	1.078.440	10.779.000
15. 2. 1946	372.030	693.000	1.065.030	10.086.000
15. 8. 1946	358.620	693.000	1.051.620	9.393.000
15. 2. 1947	345.210	693.000	1.038.210	8.700.000
15. 8. 1947	331.800	807.000	1.138.800	7.893.000
15. 2. 1948	318.390	807.000	1.125.390	7.086.000
15. 8. 1948	304.980	807.000	1.111.980	6.279.000
15. 2. 1949	291.570	807.000	1.098.570	5.472.000
15. 8. 1949	278.160	807.000	1.085.160	4.665.000
15. 2. 1950	264.750	933.000	1.197.750	3.732.000
15. 8. 1950	251.340	933.000	1.184.340	2.799.000
15. 2. 1951	237.930	933.000	1.170.930	1.866.000
15. 8. 1951	224.520	933.000	1.157.520	933.000
15. 2. 1952	211.110	933.000	1.144.110	—

Obrestli do konca znesejo 10.569.000 Din, obligacije 20 milj. Din — skupaj 30.569.000 Din.

Nova trgovinska pogodba z Italijo

daje upanje tudi Hrastničanom

Hrastnik, 13. oktobra.

Trgovinsko pogodbo, ki je bila sklenjena med Jugoslavijo in Italijo, pozdravljamo tudi mi iz naše doline. Zanimati smo tudi mi. Kakor nam je znano, se bo izvažal v Italijo tudi premog, kar bi bilo za nas jako pomembno, kajti v tem primeru bi ne bili vedno v skrbeh in strahu za naš obstoj. Kakor vsako leto že v mesecu januarju pade naš delovni čas in se skrči občutno več mesecev, smo tudi letos komaj pričakovali zopet jeseni, da malo izboljša naš položaj. Kakor nam je znano, omenjena pogodba ne predvideva mnogo, a vendar je

boljše nekaj kot nič. Kmetje z naših hribov so poceni ponujali pri rudniku les, ker ga rabi rudnik za jamska dela. Večkrat so tudi zaposlili naše ravnanstvo za odvzem lesa. Če je ravnanstvo lesa rabilo, ga je kmet lahko nekaj prodal, sedaj pa se je zgodilo, da podjetje lesa do nadaljnjega ne sprejema. Tudi kmet je občutil naše praznovanje. Ta prodaja pomeni ali vožnjo zastoj ali pa les. Upajmo, da se bo tudi njihov položaj s to sklenjeno pogodbo zboljšal, saj naši kraji leže tako blizu meje, da bi pri kakem tovrstnem izvozu prišli gotovo prvi na vrsto.

K vlovu v romarsko cerkev v Petrovčah

Del ukradenih dragocenosti najden

Celje, 13. oktobra.

Kakor smo že poročali, je bilo v noči od 27. na 28. septembra t. l. vloženo v znano romarsko cerkev v Petrovčah. Dosedaj neznan vlomilci so odnesli iz cerkve, oziroma iz zakristije en star srebrni in pozlačen kelih, staro žensko zapestno uro, dva talarja, majhen rjav usnjati kovčeg, iz tabernaklja, ki je bil pa zaklenjen, pa monštranco z Najsvetejšim, ki je bila težka 4 do 5 kg in je bila srebrna in pozlačena. Iz cerkvenega nabiralnika je bilo ukradenega nekoliko drobitja. Nekaj škode je tudi pri zlomljenih oknih in vratih.

V isti noči je moral isti vlomilec odpreti s ponarejenim ključem kovačnico Koširja Ervina iz Petrovč, kjer je vzel nekaj železnega orodja, ki ga je rabil pri vlovu v cerkev in ga tam tudi razbil.

V jutru po izvršeni tatvini je neki hlapec iz Levca opazil na nekem kozolcu v Levcu na samotnem kraju nekega moškega, ki je tam v koruzni

slami spravil neke predmete. Ta moški je govoril v srbohrvatskem jeziku, nosil pod levo pazduho culo, povito s črnim suknom, ter je odšel proti Celju. Tedaj se ta hlapec za omenjenega moškega ni dosti zanimal in tudi v kozolcu ni na njem pregledoval. Šele nekaj dni nato je na kozolcu našel v koruzni slami spodnji del monštrance s podlogo, rohove od ukradenih talarjev in železni list, s katerim je prežagal okenski križ. Na tem ležišču se je našel tudi »Jutarnji list« od 27. septembra 1936.

Vloma in tatvine je osumljen neki krošnjar z manufakturnim blagom, katerega osebni opis se strinja z moškimi, ki je bil zasačen v navedenem kozolcu, poleg tega je pa tudi pisava, ki je bila najdena v Petrovčah, slika njegovi pisavi. Dne 2. t. m. je omenjeni krošnjar obiskal tudi svojega brata, ki se nahaja v preiskovalnem zaporu v Celju, iz česar se da sklepati, da se mudi ta krošnjar največ v Savinjski dolini.

Razpisano mesto zdravnika

Ljubljana, 14. oktobra. AA. Kraljevska banska uprava poroča: Razpisuje se služba zdravnika zdravstvene občine Velenje (srez Slovenjegraec). Prosilec mora imeti pogoje v smislu § 3. zakona o uradnikih za sprejem v državno službo ter poleg stazaj vsaj 6 mesecev bolniške prakse iz porodništva in ginekologije. Prošnje se naj vložijo pri kraljevski banski upravi dravske banovine v Ljubljani do 31. oktobra 1936.

Uredba o sanaciji vinogradništva

Belgrad, 13. oktobra. AA. Med raznimi uredbami in pravilniki, ki jih sestavljajo v kmetijskem ministruju je tudi uredba o sanaciji vinogradništva. Namen uredbe bo preprečiti razširjenje vinogradništva v krajih, ki zanj niso primerni. Pač pa bo pospeševala vinogradništvo v vinorodnih krajih. Po tej uredbi bo treba postopno omejiti vse vinograde na ravninah.

Vesti iz Belgrada

Belgrad, 13. okt. AA. Prometni minister je dovolil polovično vožnino na državnih železnicah delegatov zveze lovskih združenj iz Belgrada, Ljubljane, Sarajeva, Splita in Zagreba, ki se udeležijo glavne skupščine osrednje uprave zveze lovskih združenj dne 18. oktobra v Novem Sadu. Popust velja od 15. do 21. oktobra.

Belgrad, 13. okt. AA. Po poročilu gospodarskih krogov iz Švice je zvezna narodna skupščina sklenila nekatere uvozne carine na živila deloma znižati, deloma pa popolnoma ukiniti. Tako je od začetka t. m. ukinjena carina na uvoz jaja, ki je znašala doslej 15 švicarskih frankov. Prav tako je ukinjena carina na jabolka in bruske, ki je znašala 5 švicarskih frankov, za sveže grozdje pa je znižana z 10 na 5 švicarskih frankov, za svežo povrtnino pa je večinoma ukinjena.

Belgrad, 13. okt. AA. Danes dopoldne se je vršila v ministruju za gozdove in rudnike konferenca kmetijskega ministruja, osrednje zveze lovskih združenj kraljevine Jugoslavije in ministruja za gozdove in rudnike o zaščiti sadnega drevja pred zajci.

Belgrad, 13. okt. AA. Septembra in oktobra

Celjske novice

Celje, 14. oktobra.

Položaj na delovnem trgu. Pri celjski ekspozituri Borze dela je bilo dne 10. oktobra prijavljenih 3991 brezposelnih delovnih moči, od tega 168 žensk. Dne 30. septembra je znašalo število brezposelnih 465, med njimi 169 žensk. Iz tega seznama vidimo, da je število moških delovnih moči precej padlo, medtem ko je število žensk ostalo na isti višini. Delo dobe: 1 mlajši hlapec, 1 pečarski pomočnik, 5 čevljarških pomočnikov, 1 kroj. pomočnik, 1 miz. vajenec, 3 dekle, 2 natakari, 9 služkinj, med temi 2 za kuhinjo, 2 kuharici in 4 šivilje.

Madame Butterfly v celjskem gledališču. Danes, v sredo večer, gostuje v celjskem gledališču ljubljanska opera s Puccinijevu opero Madame Butterfly. Občinstvo opozarjamo, naj bo v gledališču že pred 8. uro, ker se bo predstava začela točno.

Pod Pohorjem se obeta lakota

Na Pohorju je napravil oktoberski sneg ogromno škodo. Šele sedaj se je pokazala ta škoda in pravi luči, ko je deloma odkopnel sneg, ki je letos izredno kmalu zapadel, čeprav smo se ga nadejali seveda prej kot pa morda v nize ležečih krajih. Večina poljskih pridelkov je bila pod snegom. Z ajdo ne bo mogoče ničesar več napraviti. Zrno je po veliki večini odpadlo, slama pa bo komaj še za steljo. Tudi za ostale poljske pridelke, ki se niso bili pospravljani, se ne ve, kako bo. Na sadnem drevju je ogromna škoda, ki se bo poznala dolgo let. Vseposvdo leže pomlajene veje. V višjih predelih ljudje tudi še po veliki večini niso posejali in bogve, če bo zato še kaj pri-like. Obeta se nam precej huda zima in vse kaže, da bodo po bajtah pele bolj stare kolkje, ker bo treba v prvi vrsti gledati na to, kako se bomo čez zimo mogli vsaj za silo preživeti.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, sredo, 14. oktobra: Kalist.
Jutri, četrtek, 15. oktobra: Terezija.

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20, in mr. Gartus, Moste.

Radiofonska oddajna postaja v Ljubljani javlja, da bo letos podarila novim radijskim naročnikom moderne prvovrstne kompletne detektorske aparate brezplačno. Poleg tega pa bo novim radijskim naročnikom, oziroma takim, ki doslej vsaj eno leto niso bili več radijski naročniki in ki se bodo prijavili po 15. oktobru letos, razdelile sledeče nagrade:

1. Najmodernejši 4 cevni radijski aparat »Super« s priključkom na električno omrežje ter radijsko naročnino za eno leto.

2. Najmodernejši 2 cevni radijski aparat s priključkom na omrežje ter enoletno radijsko naročnino.

3. Moderni detektorski aparat ter radijsko naročnino za eno leto.

Novi naročniki, ki žele biti deležni nagrade, dobe v pisarni radijske postaje v Ljubljani, Bleiweisova cesta 54, proti dokazilu, da so postali radijski naročniki po 15. oktobru t. l., kupom s številko.

Ko bo po 15. oktobru prijavljenih 1000 novih naročnikov, bo pred mikrofonom javno zbranje številke dvignjenih kuponov.

Izbrane bodo tri številke, katerih lastniki bodo po vrstnem redu dobili navedena darila.

Darila bodo pred zbranjem razstavljena v trgovini z radijskimi aparati na Miklošičevi c. 7 v Ljubljani.

V slučaju, da bi izbrani radijski naročnik želel mesto priključka na električno omrežje raje baterijski aparat, bo postaja to zamenjavo oskrbela.

Javite se na vaši pošti kot radijski naročnik, pa boste lahko pri najboljšem radijskem aparatu poslušali radijske priredbe vse leto brezplačno, ker vam bo radijska postaja sama poravnala naročnino.

Vse pisarniške posle, trgovske predmete, stenografske, strojeopisje itd., nemško — se lahko naučite v večernem trgovskem tečaju na Christofomem učnem zavodu. Domo-branska 15. Informacije, prijave dnevno, tudi zvečer do 7. ure. Pričetek tečaja 19. oktobra. Solnina 100 Din za vse predmete.

Klanje živine v mestni klavnici. Mestno poglavarstvo v Ljubljani opozarja vse prizadete zlasti mesarje in gostilničarje, da je po sklepu mestnega sveta od 20. marca 1936, določil § 1 Pravilnika za mestno klavnico ljubljansko § 28 Zakona o odvratanju in zatiranju živ. kužnih bolezni v območju mestne občine ljubljanske prepovedano klati goveda, teleta, prašiče, drobnico in konje drugod kakor v mestni klavnici. Izvzeti od teh določil so le kmetijski posestniki, ki smejo na lastnem posestvu izrežene prašiče klati doma, če je meso namenjeno izključno za lastno družinsko uporabo. Če je pa tak posestnik obenem tudi gostilničar ali mesar, sme vse zgoraj navedene živali klati edinele v mestni klavnici.

Dopolnilni tečaj za mizarsko risanje in notranjo arhitekturo. Od novembra do konca junija prih. leta priredi Zavod za pospeševanje obrta Zbornica za TOI v Ljubljani nedeljski strokovni tečaj za izpopolnitev mizarskih mojstrov in pomočnikov, ki že obvladajo strokovno risanje. Tečaj se bo vršil v prostorih Tehniške srednje šole pod vodstvom strokovnjaka. Predmet tečaja bo porazdelitev opreme za druž. stanovanja v danem tlorisu, ortogonalni in isometrični pogled opremljenega stanovanja in poedinih kosov pohištva, perspektiva poedinih kosov in celotnega interijera v različnih tehnikah, različne vrste stavbenega pohištva, slogovno pohištvo, risanje pohištva v naravni velikosti po predloženih slikah. Prijavo za tečaj s točnim naslovom je poslati Zbornici TOI v Ljubljani do najkasneje 23. oktobra t. l.

Pekovski strokovni tečaj. V prvi polovici novembra t. l. se bo vršil strokovni tečaj za kandidate, ki nameravajo polagati mojsterski izpit iz pekovske stroke. Poučevalo se bo pa tudi tako, da bo tečaj nudil tudi že samostojnim mojstrom priliko dopolnilne izobrazbe. Predavalo se bo o žitu, mleviskih izdelkih, o raznih sistemih pekovskih peči zvezano z ogledom raznih vzornih pekarn, o opremljenosti in delavnosti vzornikov, o izdelavi testa in peki raznih vrst kruha, o kalkulaciji in glavnih načelih knjigovodstva, o trgovini z moko ter o obrtnih in delavskih predpisih, ki se tičejo pekovske stroke. Tečaj bo brezplačen ter se bo vršil v prostorih Zbornice TOI in teden, dnevno po 2—3 ure in ob času, ki bo udeležencem najpriljubnejši in omogočena udeležba tudi interesantom izven Ljubljane n. pr. iz Kranja, Škofje Loke, Kamnika, Vrhnike in Litije. Prijave za tečaj je z navedbo točnega naslova poslati najkasneje do dne 25. oktobra t. l. na Zbornico TOI v Ljubljani.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Sreda, 14. oktobra: Florentinski slamič. — Red Sreda (2).

Četrtek, 15. oktobra: Konjeniška patrola. Premijerski abonma.

Petek, 16. oktobra ob 15: Prva legija. Dijaska predstava. Cene od 5 do 14 Din.

Sobota, 17. oktobra: Konjeniška patrola. Red A.

OPERA

Začetek ob 20. uri

Sreda, 14. oktobra: Zaprt. (Gostovanje v Celju: Madame Butterfly).

Četrtek, 15. oktobra: Pod to goro zeleno. Opereta. Red Četrtek.

Petek, 16. oktobra: Zaprt. (generalka).

Sobota, 17. oktobra: Ples v maskah. Premijerski abonma.

Stavbeno gibanje v Lendavi

Dolnja Lendava, 13. oktobra.

Kljub težki denarni krizi je bilo v Lendavi letos precejšnje stavbeno gibanje. Ob poti na grad je dograjena lična hiša, ki sliči po slogu precej lepi vili. Hiša je last posestnika Geriča. V Slavevičevi ulici je dograjena skoro že popolnoma eno- družinska hiša g. Stefana Nimethija, uradnika v Lendavi. Hiša je gradilo stavbeno podjetje Ascherl iz Lendave. Hiša je precej lep doprinos te ulice. Prav tako gradi župnijske hleve podjetje Levačič & Kamper. Delo prihaja že h koncu. Omeniti je treba tudi zgradbo sokolskega doma, ki ga gradi isto podjetje.

Šolske zanimivosti iz Belgrada in zetske banovine

Ljubljana, 13. oktobra.

Pred kratkim smo na tem mestu izpregovorili o razmerah na ljubljanskih srednjih šolah. Prav tako kriče ali še bolj so tudi razmere po nekaterih drugih srednješolskih zavodih Jugoslavije, kakor poročajo srbski časopisi. Ob pričetku novega šolskega leta se je pisalo na gimnazije toliko dijaštva, da vlada v Belgradu prava poplava srednješolcev. Kar je pri tem najhujše, je pomanjkanje najenostavnejših šolskih poslopij in učilnic. Problem šolskih zgradb je predmet, o katerem se pri nas sploh že dolgo in mnogo govori, a rešitve še ni. Ministrstvo prosvete je pričelo v Belgradu graditi dve gimnazijski poslopji: Prvo moško in Prvo žensko. Seveda so z delom pričeli šele sedaj in ni upanja, da bosta za prihodnje šolsko leto gotovi (kako je naša bežigradska gimnazija kljub temu v enem letu govala). Da je problem šolskih zgradb v Belgradu res aktualen, se vidi po tem, da bodo nekateri oddelki na gimnazijah imeli le trikrat na teden pouk, torej le vsaki drugi dan v tednu, ker ni dovolj učilnic (no, tako daleč pri nas še nismo, oziroma smo bolj skrbni in vestni). Druga ženska ima n. pr. 1700 učenk, a le 15 učilnic, Tretja ženska 1200 učenk in 10 učilnic. V sili so najeli dve privatni poslopji, ki ju je treba priključiti za pouk. Seveda se to dela šele sedaj, mesto ob počitnicah. Ponovno smo poudarjali, da se naši prosveti tako malo mudi. Tudi po nehygieni nekaterih belgrajskih šole kaže ne zaostajajo mnogo za našimi. Pri vseh teh razmerah je čudno le to, kako da si z denarjem, ki ga imajo doli na razpolago neprimerno več kot mi, ne postavijo dovolj higijskih šolskih stavb. Ali jim je prosveta res poslednja stvar na svetu? Bo že tako, zato pa trpimo tudi mi.

Naval Črnogorcev na univerzo

Zdaj ko so vpisovanja na univerzi skoro zaključena, bodo zopet poučna števila vpisanih na

naših univerzah. Že nekaj let sem se včeprek vpije, kakšen naval vlada na visokih šolah. Ni čuda: ker smo zgoraj ugotovili ogromen naval na srednje šole, je jasno, da je poplava tudi na univerzi. Dr. Arandjelović piše zelo poučno o teh razmerah v zetski banovini. Od tam prihaja vsako leto večje število akademikov na vse fakultete v državi. Če bo šlo to tako naprej, bodo Črnogorci imeli kmalu večino na naših univerzah. Zetska banovina je najrevnejša in revni učenci so neredko najboljši. A za siromašnega ni samo težak študentovski kruh, še ko konča diplomu, nekaj let strada. To je še hujše, ker ga nobena ustanova več ne podpira. Da, danes srednja in visoka šola več ne zagotovi kruha.

Statistično je materialno stanje visokošolcev v zetski banovini klavno (v naši nič boljše!): od 1200 študentov jih komaj 250 more bivati v kraju študija, vse drugo študira doma. Kakšen je tak študij brez seminarjev in vaj, si lahko vsak misli. Vse študira po »šabacih« (— skripti) z vsemi pomanjkljivostmi in napakami v tisku. Naval na univerze je vsako leto večji (radi revščine ne plačujejo namreč skoro nobene šolnine!). Mesto da gredo na strokovne šole, sili vse v državno službo, četudi imajo včasih subalterni položaji; raje navaden pisar (po 16 letih študija!), kot pa dober obrtnik. Vse to velja tudi za naše ožje razmere.

Arandjelović zaključuje z mislijo, da ta intelektualni proletariat, ki gleda svojo mračno bodočnost, ne pomeni nič dobrega za obstoječi državni in družbeni red. Zato se oni, ki so poklicani, da branijo državo in družbo, varajo, če mislijo, da prosvetna politika obstoji samo v odpiranju novih gimnazij in zidanju gimnazijskih poslopij: globoko se je treba zamisliti tudi o tem, kaj bomo naredili s tisoči nezaposlenih diplomiranih študentov.

Iz razgovora z dirigentom Schröderjem

Nocoj bo kot gost dirigiral v našem radiu danski dirigent Jens Schröder, ki velja za enega najpomembnejših pojavov v danskem dirigentskem svetu. Ob tej priliki nam je dal o sebi in o danski glasbi zanimive podatke.

Kje ste študirali glasbo?

Na praškem konservatoriju; kompozicijo pri prof. Ot. Siniu, dirigiranje pa pri prof. Dedečku, privatno pa še pri Nikolaju Malku. Tudi doma, v Kodanju, sem študiral pred posetom praškega konservatorija, pozneje pa v glavnem instrumente (klavir, violino in violi).

In po končanem študiju?

Živim v Kodanju, kjer stalno dirigiram v radiu popularne koncerte v Thorvaldsens-Museum in prirejam koncerte za akademike, kjer sodelujejo najboljši solisti in orkestri Danske.

Vaši programi?

V radiu: mnogo slovske glasbe (Smetana, Novak, Čajkovski, Korsakov, Suk i. dr.), v glavnem pa starejšo dansko glasbo (Hartmann, Gade, Nielsen, Svendsen) in glasbo nordijskih kompozitorjev. Od modernistov sem izvajal Stravinskega.

Pred zimsko sezono predlagamo:

Smuško gimnastiko v šole

Ljubljana, 13. oktobra.

S prvim snegom se je letos pri nas predramilo zanimanje za smučanje. Sportne izlozbe so že natrpne s smučmi, mladina se že pogovarja o veselih urah, ki jih bo preživela na pobočjih Golovca, Rakovniškega hriba, Sv. Katarine itd. Po suhi sezoni, ki je trajala lani vse do pomladi, si obetajo in želijo letos smučarji belo odejo in »dobro podlago« že pred božičem.

Smučarstvo pri nas še vedno osvaja. Mnogi, ki so si lani hoteli omisliti priljubljene dilce, so odložili nakup radi slabe zime na letos. Smuški trgovci prav za gotovo računajo z njimi in so se zato založili bolj kot kdaj prej.

15. oktober je čas, ko se staro in mlado začne v telovadnicah pripravljati na telesne napore smučanja. Že pred leti se je pri nas vpeljala pametna navada, da gojijo smučarji pred božičem posebno smuško gimnastiko. Po dvakrat tedensko se sestajajo v telovadnicah, kjer gojijo vse mogoče vaje, od katerih pričakujejo, da jim bodo olajšale čimprej dobiti staro formo.

Smuško gimnastiko vadijo zlasti začetniki. Že v telovadnicah se seznanijo s smuškim počepanjem, s plugi, pluznimi loki in kristijanijami. Tako pridejo na sneg že poučeni in hitreje napredujejo, dasi je velikanska razlika med lokom v telovadnici in med lokom na spolzkem snežnem pobočju.

Zanimivosti meglene Ljubljane

Ljubljana, 14. okt.

Vsak, pa najsi bo še tako majhen kraj ima svoje ime in svoje posebne značilnosti, zanimivosti in zgodovino in po tem se ravno kraji med seboj razlikujejo. Tudi imajo nekateri trgi ali mesta poleg imena še kakšen privesek, ki kraj občetne označi za takšnega kakršen je. Ljubljana ima sicer prav čeden pridevek — bela. Toda zdi se, in menda ne bo noben Ljubljančan ugovarjal, če bi se Ljubljana imenovala

zakrpana Ljubljana.

Če kdo ne verjame, naj kar stopi tja pred Rio v Selenburgovi ulici pa bo na kraju samem ugotovil, da je res tako. Pasanti, ki hočejo tu cesto prekorati, morajo prav posebno paziti, če nočejo ugotoviti na neljub način koliko je cesta široka. Gotovo se zužemberčano dobro zdi, če morejo ugotoviti, da je tudi Ljubljana »začlikana« na vseh koncih in krajih.

»Gorki, gorki«

Komaj je padel prvi sneg in je pritisnil prvi, sicer še ne tako hud mraz, že so se pojavili po oglatih ljubljanskih ulic kostanjari. Letos je kostanj dobro obrodil in vsak dan je po Rožniku, posebno pa po Golovcu, dosti ljudi, ki nabirajo kostanje. Saj ni težko, ko pa veje, ki jih je sneg polomil, kar po tleh leže. Le žal, da ni še dovolj zrel.

Po mestu so postavili poklični kostanjari svoje stojnice. Čisto primitivno mizo s prostorom za obvarovanje kostanjeve toplote, peč, stol, vreča s surovim kostanjem, nad vsem tem pa v slabem vremenu velik dežnik.

Seveda tudi pri tem poslu ne gre kar tako.

Rüsagerja in sodobne danske komponiste v okvirju organizacije teh komponistov.

Kako je z Vašim radiom v Kodanju?

Imamo dve postaji, ki oddajata vedno isti program za vso Dansko (tri in pol milijona prebivalcev). Abonentov imamo 600.000. Od mednarodnih solistov in dirigentov so sodelovali: Szygety, Stravinski, Prokofjev, Malko, Busch, Kraus, Melchior, Roswänge, Erna Berger, Firkusny, Zikova in drugi. Dva domača dirigenta sta stalno nastavljena, nekoliko pa jih tam redno gostuje.

Ali poznate kaj jugoslovanske in slovske glasbe?

Zal poznam le saksofonsko sonato Slavka Osterca, ki jo ima na programu naš saksofonski virtuos Sigurd M. Rascherm, mnogo lepega sem pa slišal o baletu F. Lhotke iz Zagreba »Vrag v vasi«. Naši operi sem to delo predložil. Moj obisk tukaj ima tudi namen, da spoznam Vašo glasbo in jo propagiram pri nas. Prisrčne vezi imam s svojimi bivšimi slovsnimi tovariši s praškega konservatorija: z dirigentom Šjancem, z ravnateljem Kozino, s prof. Pavlom Šivicem ter Tarasom Poljancem.

Našem listu smo pogosto opozarjali na važnost športnega sodelovanja med šolami in med športnimi organizacijami. Z obvezno smuško gimnastiko v šolah bi brez dvoma dvignili interes za vrsto športa, ki je pri nas na najboljšem glasu, istočasno pa bi obogatili program šolske telesne vzgoje.

Zelo hvalevredna je bila zamisel nekaterih šolskih telovadnih učiteljev, ki so se že lani odločili, da gojijo s svojimi učenci v novembru in decembru le smuško gimnastiko. Dišastvo, ki je naravnost navdušeno za smuški šport, je pokazalo polno razumevanje in hvaležnost za šolski predsezonski trening. Hvaležni pa so bili tudi starši, zakaj pri njih, ki goje smuško gimnastiko, je verjetnost nesreče na snegu mnogo manjša. Ponesrečijo se največkrat oni, ki pridejo na sneg popolnoma neutrujeni.

V našem listu smo pogosto opozarjali na važnost športnega sodelovanja med šolami in med športnimi organizacijami. Z obvezno smuško gimnastiko v šolah bi brez dvoma dvignili interes za vrsto športa, ki je pri nas na najboljšem glasu, istočasno pa bi obogatili program šolske telesne vzgoje.

Ljubljana — Benetke

Če bi bila Ljubljana Benetke, ne potem se ne bi Ljubljančani jezili nad tem, kar daje Benetkam slovo po vsem svetu. Le škoda, da v Ljubljani nimamo trga sv. Marka, sicer pa bi tudi Ljubljano v tem lahko zamenjali z Benetkami.

Prav čedni ptiči so golobje. In pa koristni so včasih bili, ko so prenašali pošto. Zdaj pa imamo za to posel ljudi in ptiči so le v okrasje mestu. Saj človek ne bi imel nič proti njim. A le nehoti se vpraša kdo: kdo pa skrbi za to pisano družbo ptičev? Ali se vsi ravnavajo po sv. pisemskem izreku: Ne sejejo in ne žanjejo... Pa ne samo to. Sicer, tudi golobje imajo silo in potrebo in čisto so to silo pripravljajo marsikoga do nepriljubljene zadrege. Ta »odveč« se namreč prav rad prilipe kam, kakšen meter nad zemljo in hočeš- nočeš, nerodno ti bo, če hitro ne boš opazil tega zla. Tudi na zgradbah pušajo ti ptički prav lepe sledi. Bogle, če v Benetkah to početje golobom iz tujsko-prometnega navdušenja popolnoma oprostijo ali jih love na koruzo, kakor to počno nekateri v Ljubljani.

Čakaj, čakaj!

Tudi če bi bili v kakšnem večjem mestu ali kar v velenemestu, bi bili rešeni tistega, za Ljubljano tako zelo značilnega čakanja pri železniških

Od tu in tam

V novo zgradbo Narodne skupščine se je predsedništvo skupščine že preselilo, tako je izjavil gradbeni minister dr. Marko Koželj. Blagoslovitev zgradbe bo 18. oktobra. Tej svečanosti bodo prisostvovali vsi poslanci, senatorji in ministri.

Javna dela se bodo v saveki in primorski banovini nadaljevala brez odmora tudi preko zime. Drugod pa, kjer ne bo mogoče nadaljevati s tem delom, se bodo opravljala le pripravljala dela. Na razpolago so tudi, po izjavi gradbenega ministrstva, neki novi krediti.

Glavni odbor bivše SDS se bo sestal na konferenco v dneh 16., 17. in 18. t. m. v Zagrebu. Na konferenci bo tudi predlagan novi predsednik bivše SDS in sicer v osebi Adama Pribičevića, brata pokojnega Svetozarja. Pravijo, da bo Adam Pribičević prišel v Zagreb v petek in da bo tudi prav gotovo izvoljen.

Zakon o imavnih občinah se že pripravlja. Kmetijski minister Djura Janković je glede tega dejal, da je s tem delom zaposlena posebna komisija iz raznih ministrstev. Minister je dal tudi nalog, da je treba s tem zakonom pohiteti, da ga bo mogel čimprej predložiti v odobritev ministrskemu svetu. Glavne določbe tega zakona so gotovo one, ki bodo dajale imovnim občinam avtonomijo, pasivnim občinam pa podporo države, deloma pa banovine.

Korektno obnašanje pristašev JRZ proti pristašem dr. Vlada Mačka je pohvalil kmetijski minister dr. Svetozar Stanković po občinskih volitvah v vrbaski banovini. Ta zmaga, pravi minister Stanković, je zelo pomembna, ker so tu nastopile proti JRZ vse bivše politične stranke združene opozicije. Edino stranka dr. Mačka je nastopila proti JRZ korektno.

Stavka zagrebških tramvajarjev še vedno ni končana, vsaj kolektivna pogodba še ni podpisana. Vendar so po vsej verjetnosti sinočnja pogajanja že toliko uspešna, da bodo tramvajarji danes z delom pričeli, kolektivna pogodba pa bo podpisana 1. novembra. Vse to je bilo doseženo na posredovanje banske uprave.

Osrednji avtobusni kolodvor nameravajo postaviti v Zagrebu. To se je predvsem poudarilo na večerajšnji anketi o ureditvi pouličnega prometa. Najprikladnejši bi bil trg Barthouja. Poleg tega pa so ugotovili, da je v Zagrebu vse polno avtomobilov, ki ne odgovarjajo več svojemu namenu, pa tudi estetsko niso nič kaj okusni.

Davkarje v Zagrebu so, kakor kaže opozorilo tamošnjih davčne uprave, neki zviti lisjaki že večkrat poštno ogoljufali. Po tem opozorilu imajo vsi davčni izterjevalci dolžnost, da se pred nastopom službe legitimirajo, nikomur od njih pa ni dovoljeno, da bi sprejemal kakršnakoli vplačila za davčno oblast.

Na zagrebško kliniko je prišel včeraj elegantno obleden gospod, ki je zatrjeval, da je zobozdravnik. Takoj na prvi pogled pa so spoznali, da z njim ni vse v redu v glavi. Naenkrat je iz klinike izginil, ustavil pa ga je na ulici neki policaj, ker se mu je zdel tudi malo sumljiv. Dajal je v začetku neke čudne podatke, končno pa se je res ugotovilo, da je res najbolje, če ga odpošljejo na oddelek za živčno bolne.

Generalni konzul poljske republike dr. Albert Fiedler je premeščen v Varšavo. V kratkem bo odpotoval na svoje novo službeno mesto v ministrstvo za zunanje zadeve v Varšavo. V Zagrebu je bival polna štiri leta in si je v tem času pridobil velike simpatije Hrvatov.

Nad vse bogata je bila letošnja vinska trgatve v Sremu. Vina je toliko, da vsehposod primanjkuje posede. K sreči se oglašajo tudi tji kupci, ker doma ne bi bilo mogoče vsega prodati po še dostojnih cenah. Vinogradi na Vrhu bodo sami dali okoli 1500 vagonov vina. V zadnjih petih letih je to še najboljša trgatve. Veliko pridelavce dela tudi še staro vino, ki ga vinogradniki niso mogli prodati, popiti pa še manj. Vino ima zelo slabe cene in sicer 0,80 do 1,75 Din za liter.

Spomenik Stepanu Radiću bodo odkrili v Petrinju 25. oktobra. V nedeljo bodo ta spomenik odpeljali iz Zagreba, kjer je bil narejen, in ga bodo takoj postavili na že pripravljen podstavek. Pravijo, da bo na to odkritje spomenika prišlo ogromno število ljudi, celo tako točni so, da so kar postavili številko 30.000.

Sadilci tobaka iz Hercegovine so včeraj poslali v Belgrad svojo deputacijo, ki so ji na zadnji skupščini določili posebno resolucijo, v kateri zahtevajo, da se vlada na vsak način čimprej zavzame za njihove interese.

Zaradi ljubosumnosti je prišlo včeraj v Srbo-branu do grozovitega umora. Neki čevljarski pomočnik je v nožem razmrčeval svojega tekmeča v ljubezni, ker je imel rad istega dekleta, kakor on.

Z nekim ljubljanskim avtobusom so se vozili v

28 po številu. Avtobus je na nekem mestu zadel v ograjo, jo polomil in se prevrnil v potok. Večina so bile v avtobusu ženske. Sreča je bila, da ni bilo pri tem padcu večjih nesreč. Le voznik je dobil težje poškodbe in si zlomil tudi desno roko. Ostal je v bolnišnici, potniki pa so nadaljevali pot z drugim avtobusom.

»Slepi« potniki so se naenkrat pojavili na krovu parnika »Sui«, ko je ta plul že po odprtem morju. Pred odhodom parnika so se poskrili v lad-jimo skladišče med premogom. Ti zastojkarski potniki so bili takoj aretirani in zaprti, da ne bi po pristanku ladje pobegnili. V Alicante so jih zgrabili miličniki in jih odvabili med prostovoljske čete. Med temi potniki sta dva eplike fotografirala in neki raznašalec časopisov.

Velika burja je zadivila po severni Dalmaciji včeraj popoldne. Parniki so prihajali in odhajali s precejšnjo zamudo. Temperatura je ponekod padla pod ničlo. Zapadel je na nekaterih krajih tudi nov sneg. Telefonska zveza z Zagrebom je prekinjena že 14 dni.

prelazih. Prideš do prelaza, značilen je posebno za to oni v Tivoli. Službujoči železniški čuvaj zapre prehod, ti pa čakaj in misli si, da pelje mimo vlak, ki ima najmanj 500 vagonov. Posebno vedo povedati o takem čakanju pasanti tam z Dolenjske strani, ki morajo pri tamkajšnjem prelazu čakati 10 minut ali tudi četrte ure. Nič ne pomagajo prošnje in kletvice: služba je služba — ukaz je ukaz.

Kljub temu pa bi vseeno lahko malo obzirneje ravnali v tem primeru vsaj jutraj in opoldne, ko gredo delavci v mesto na delo.

Sicer pa je tudi to nekaj, kar megleno Ljubljano dvigne nad druga mesta in ji doprinese nekaj h velikemu slovesu.

Čeprav Nemce boli sodelovanje Češke in Rusije, je vendar Češka zid proti boljševizmu

V zadnjih časih smo po nemških časopisih dostikrat brali, da je bila in je Češkoslovaška nekakšna predstraža boljševizma. Na to je odgovoril češki zgodovinar dr. Papoušek v svoji knjigi »Češkoslovaška, SSSR in Nemčija«. V njej pravi med drugim:

Ze takoj v povojnih letih, ko je boljševiški pokret najbolj ogrožal vso Evropo, je bila Češkoslovaška tista, ki je najuspešneje odbijala nevarnost boljševizma. Tudi na Češkem je komunistična stranka v letih 1919. in 1920. delovala v okvirju komunistične internacionale. V tej državi pa ni nikdar, kakor na Madžarskem, prišlo do tega, da komunistična stranka dobi v roke vso oblast, ali pa do nemirov kot n. pr. v Nemčiji. Češkoslovaška je z orožjem v roki branila svojo samostojnost pred boljševiško vladno, na Madžarskem. Samo enkrat se je na Češkoslovaškem dogodilo, in to decembra meseca 1920., da je prišlo do nekakega puča, toda bil je že v teku 24 ur zadušen. Bil je bolj demonstracija kakor pa težnja po oblasti.

Komunizem, zatrt v kali

Na Češkoslovaškem ni komunistična stranka, odkar obstoji republika, nikdar imela kakšne take moči, da bi lahko vplivala na potek notranjipolitičnih dogodkov. Češkoslovaška je tej stranki takoj v začetku vzela možnost za agitiranje. Sporazumno z vsemi političnimi strankami, tudi najbolj konservativnimi, se je zavzela za zaščito delavcev, uvedla širok sistem zavarovanja, z agrarno reformo pa je ublažila socialna nasprotstva. Ustava in demokratičnost je bila upoštevana v polni meri. Agrarna reforma je bila na Češkoslovaškem mnogo bolj urejena kakor po ostalih evropskih državah. Zasebna imovina je uživala največjo zaščito.

S takim svojim postopanjem se je ta država rešila pred komunistično nevarnostjo že takoj v prvih letih svojega obstoja. Ti zdravi temelji, na katerih Češkoslovaška stoji, pa dajejo popolno jamstvo, da bo tako tudi v bodoče. Zato je nesmiselno govoriti o kakem boljševiškem gnezdu na Češkoslovaškem.

Ponarejene vesti

Trditve, da bi bila Češkoslovaška nekakšna predstraža boljševizma v Evropi, je še bolj neumestna, če pomislimo, da Češkoslovaška naravnost poljubila temelje svoje demokracije, ustave in svoje države, kakor pravi dr. Papoušek. Zaradi tega se protičeškoslovaška propaganda trudi, da ustvari neko javno mnenje v svetu, češ da Češkoslovaška podpira komunistično internacionalo in da Sovjetska zveza ne misli na ničesar drugega, kakor da stalno vznemirja Evropo in izživa spore v inozemskih državah. Sovjetska zveza obstoji že 19 let. Za sosedo ima celo vrsto držav, ki so v vojaškem in tudi v ostalem pogledu tako slabotne, da bi vpliv Sovjetske zveze dobil pravega izraza že tedaj, ko bi ta Zveza s pomočjo svojega držav-

nega aparata in svoje vojske, ki jo nima malo, izvršila pritisk na take države, kakor so n. pr. Litva, Estonija, Letvanska, Finska, Turčija itd.

Preobrat v ruski politiki

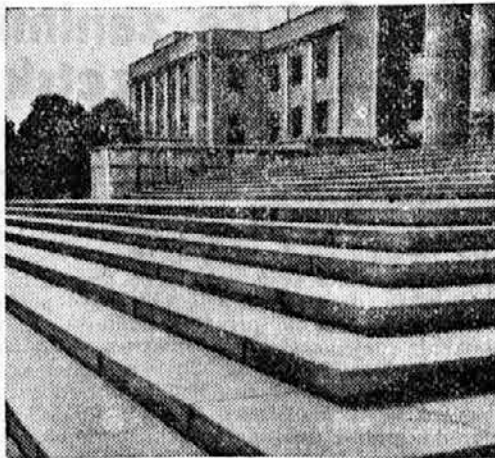
Iz notranjega in zunanje političnega razvoja Sovjetske zveze je bilo opaziti, da Sovjetska zveza ne dela več na to, da bi izžvala svetovno revolucijo, pač pa da je zadnje čase vse bolj na stališču, da je treba delati za bolj miroljubno politiko. Le v taki politiki vidi vse pogoje za blagostanje svojega prebivalstva. Da ji je v resnici do tega, je dokazala s svojim vstopom v Zvezo narodov in z lojalnim sodelovanjem v tej ustanovi. Vsekakor je ta odločitev za Rusijo velikega pomena. V prvotni komunistični koncepciji je proti ideji Zveze narodov postavljena ideja centralizacije človečanstva na popolnoma drugi osnovi, to je ideja svetovne Zveze sovjetskih republik. Ko se je Sovjetska zveza odkrito odrekla tej ideji in vsaki agitaciji za njo, kadar dela v okviru Zveze narodov in dela na tem, da se ta zveza okrepi, tedaj lahko rečemo, da je to najboljši dokaz, da nima namena, da s svojo silo in s sovjetskimi bajoneti podpre kakršnekoli utopistične načrte, po katerih je revolucija nujna potreba.

Za mirno sodelovanje z vsemi

Češkoslovaška je bila od vsega početka za mirno sodelovanje z vsemi državami, brez ozira na to, kakšen je v teh državah režim. Leta 1924. je sklenila z Italijo pogodbo o mirnem in prišrnem sodelovanju. S Poljsko je ostala prijateljica tudi po prevratu maršala Pilsudskega. Ze nekajkrat je tudi dokazala, da želi imeti prijateljske odnose tudi z Nemčijo. Zato tudi smatra, da ni nobenega razloga za to, da enako postopa tudi proti Rusiji, čeprav se oba režima v načelu popolnoma razlikujeta. Sicer je tudi Hitler s podaljšanjem sovjetsko-nemške pogodbe o prijateljstvu od 1. 1926. dokazal, da razlikuje sovjetsko državo od Kominterne. Danes pa, ko gre za Češkoslovaško, pa isti Hitler trdi drugače. Z drugimi besedami bi se to reklo, da sovetji miru toliko časa niso bili nevarni, dokler so bili prijatelji samo z Nemčijo.

Ničesar proti Nemcem

Po mnenju Čeha Papouška je tudi nezasišana trditev, da je zbližanje Češkoslovaške z Rusijo naperjena proti Nemčiji. Češkoslovaška miroljubna politika dovolj zgovorno dokazuje, da Čehi ne samo nimajo nikakih napadalnih namenov, ampak tudi nimajo nobenega interesa za to. Gospodarski stiki Nemčije s Češkoslovaško so tako tesni, da bi vsak pretresljaj v Nemčiji naenkrat lahko tudi postavil narobe češkoslovaško gospodarstvo. To bi Češko zadelo tembolj, ker je kot izvozna država težko prizadeta z gospodarsko krizo že danes, vsak nadaljnji gospodarski pretres v sosesčini pa bi jo lahko popolnoma spravil s tira.

Stopnišče in vhod v novi parlament v Tokiu.

Češkoslovaška mora kot gospodarsko šibkejša država, kakor pa je Nemčija, računati s to razliko v gospodarski moči. Merodajni krogi na Češkem niso tako neumni, da bi se po nepotrebnem postavljali v tako veliko nevarnost pred Nemčijo. Češki gospodarski, politični in tudi zemljepisni položaj priganja to državo k temu, da opušta vsake napadalne namene.

Zaradi teh razlogov je Češkoslovaška storila vse, da prepreči ustanavljanje kakršnihkoli političnih in vojaških blokov. Jasno je tudi, da je ravno zaradi tega Češkoslovaška tako verno služila Zvezi narodov, od katere še vedno pričakuje, da bo preprečila, da bi se vsa Evropa znašla v sovražnih taborih. Z vsemi svojimi sosedi je sklenila arbitražne pogodbe, razen z Madžarsko, ki tega sama ni želela. Na drugi strani pa je Češkoslovaška težila vedno tudi za tem, da bi dogovori o medsebojnem pomaganju ne bili taki, ki bi izključevali sodelovanje katerekoli države. Na tem temelju je zgrajena tudi politika Čehov v Mali zvezi, in pa tudi dogovor o vzajemni pomoči z Rusijo.

Letala za Rusijo?

Čisto nepristransko gledano, pogoji, v katerih živi Češkoslovaška v sredini Evrope, preprečujevalno govore o tem, da ona ne more voditi kakšne napadalne politike. Njena pogodba o medsebojni pomoči z Rusijo pa je kljub temu izžvala vse mogoče tendenciozne trditve s katerimi skušajo dokazati, da teži Češkoslovaška za čisto drugimi namerami, kakor pa za tem, da bi se samo branila. Pravijo tudi, da češko-rusko sodelovanje zavzema daleč večje mere, kakor pa je bilo v tem dogovoru samem določeno. Med take izmišljotine spadajo n. pr. tudi vesti o vojni letalih, ki da se grade na Češkoslovaškem za rusko vojsko, dalje vesti o velikem številu sovjetskih častnikov v češkoslovaški armadi, o graditvi velikih strateških objektov s pomočjo ruskih častnikov in v interesu sovjetske vojaške sile. Kdor se o vsem tem prepriča na licu mesta, takoj lahko ve, da je vse to le gola izmišljotina. Te izmišljotine gredo celo tako daleč, pravi dr. Papoušek, da se je pred nedavnim dopisnik »Berliner Tageblatt« drznil trditi, da so v Pragi

hoteli, polni ruskih častnikov

tako da je v njih sploh težko dobiti sobo. Ta list to trdi, kljub temu, da so mnogoštevilni inozemci, ki so se mudili zadnje dni v Pragi, lahko videli, da je bila tod le trojica ruskih častnikov, ki so slučajno prisostvovali vajam češke vojske.

Berlinska iznajdljivost

Ponarejanje vesti tudi lepo dokazuje na pr. tole: »Berliner Tageblatt« je dne 22. avgusta letos prinesel vest, da je sovjetski list »Na straži« objavil seznam letal na Češkoslovaškem z naslovom: »Naša letala na Češkoslovaškem«. V resnici pa je ta list objavil ta seznam letal z naslovom: »Nova letala na Češkoslovaškem«. Nemško časopisje je razširilo tudi vest, da so na Češkoslovaškem odprte šole za pouk komunističnih agitatorjev in da se je v Pragi, kjer da je glavno gnezdo Trockistov, opazilo povečanje komunistične propagande. Avtor, kakor kaže, ni vedel, da je danes po moskovskem procesu, vsem jasno, da je obtožil Češkoslovaško zaradi delovanja, kakršnega na svojem ozemlju ta država ne bi mogla trpeti ravno zaradi svojih lojalnih odnosov do Sovjetske Rusije.

Sovražniki nebotičnikov

Zadnja stavka newyorških dvigal je obrodila nepričakovano posledico. Meščani so se tako naveličali pešhoje po stopnicah, da je nastala v poslovnih krogih »Zveza za pobijanje nebotičnikov«. Steje več tisoč članov, priredi zborovanja pod geslom: »Trinostvo liftmenov je javna nevarnost« in zdaj je predložila senatu zakonski načrt o prepovedi nad 20 nadstropij visokih stavb. Priložena spomenica je posebno zanimiva. Razen praktičnih razlogov pobija nebotičnike tudi z verskimi, češ, da je kaznovan Bog človeštvo, ko je bilo gradilo Babilonski stolp.

Pariška zavetišča

Mesto Pariz naglo gradi 130 podzemeljskih zavetišč, ki bodo služila prebivalstvu v primeru plinskih napadov. Nahajajo se v bližini največjih postaj podzemeljske železnice. Ta teden je bilo gotovo prvo izmed njih in sicer na Place de Fête. Leži 25 m pod cesto, lahko sprejme do 8 tisoč ljudi in ima neprodorna železna vrata. Slednja se zaprejo pet minut po trobljenju, ki oznanja napad. Notri nameščena prezačevalna naprava razprši strupene pline tudi v primeru, da bi odpovedala vrata, in zanesljivo obvaruje življenje v zavetišču skritih Parižanov. Do konca t. l. bodo gotova tudi vsa druga zavetišča.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Sreda, 14. oktobra: 12.00 Kmečka pesem, kmečki ples (plošče) — 12.45 Vreme, poročila — 13.00 Čas, sporred, obvestila — 13.15 Vse mogoče, kar kdo hoče (plošče po želji) — 14.00 Vreme, borza — 18.00 Mladinska ura: Poljudarjev Ložek laše srečo (zvočni prizor) — Izvajajo člani radijske igralne družine, vodi g. A. Gnidovec — 18.40 Pravno predavanje: Dedno pravo g. Valentin Bidovec, sodnik — 19.00 Čas, vreme, poročila, sporred, obvestila — 19.30 Nac. ura: Mesečni kulturni pregled (iz Belgrada) — 19.50 Šahovski kotiček (g. prof. Anton Bajec) — 20.00 Koncert skandinavske glasbe. Dirigira kot gost Jens Schröder, Kopenhagen — 21.30 Narodne pesmi polje kvarteta »Fantje na vasi« — 22.00 Čas, vreme, poročila, sporred — 22.15 Moderna plesna glasba (plošče).

Drugi programi

Sreda, 14. oktobra, Belgrad I: 19.50 Radijski ork. — 20.30 Humoriistični časopis — 21.30 Plesne plošče — 22.30 Beethovnov trio za flavto. — Belgrad II: 20.00 Z nemških častnikov po Jugoslaviji (Kulundžić) — Zagreb: 20.30 Prenos iz Ljubljane — 22.30 Plesna glasba. — Dunaj: 19.25 Saint Saensova opera »Samson in Dalila« — 22.30 Šlagerji — 23.45 Stari Dunaj. — Budimpešta: 19.10 Salonski orkester — 20.30 Madjarske narodne — 20.50 Klavir — 22.30 Plošče. — Trst-Milan: 17.15 Plošče — 20.40 Orgle — 21.30 Vojaska godba — 22.30 Plesna glasba. — Rim-Bar: 20.40 Prenos iz Palerma — 21.30 Violina — 22.30 Plesna glasba. — Praga: 20.05 Češka filharmonija. — Varšava: 21.00 Simfonični koncert — 21.30 Zbor — 22.30 Orkestralni koncert — 23.00 Plesne plošče. — Vsa Nemčija: 20.15 Ura mlade generacije. — Berlin: 20.45 Klavir — 21.00 Vojaska godba. — Königsberg-Hamburg: 20.45 Orkester in solisti. — Lipsko: 21.00 Mandoline. — Köln: 20.45 Leonhardova simfonija. — Monako: 20.45 Jazz — 21.40 Klavir. — Strassbourg: 20.30 Večer dunajskih skladateljev.

Važno!

Novo!

Dr. IVAN PREGELJ

Osnovne črtilce književne teorije

broširano Din 24—

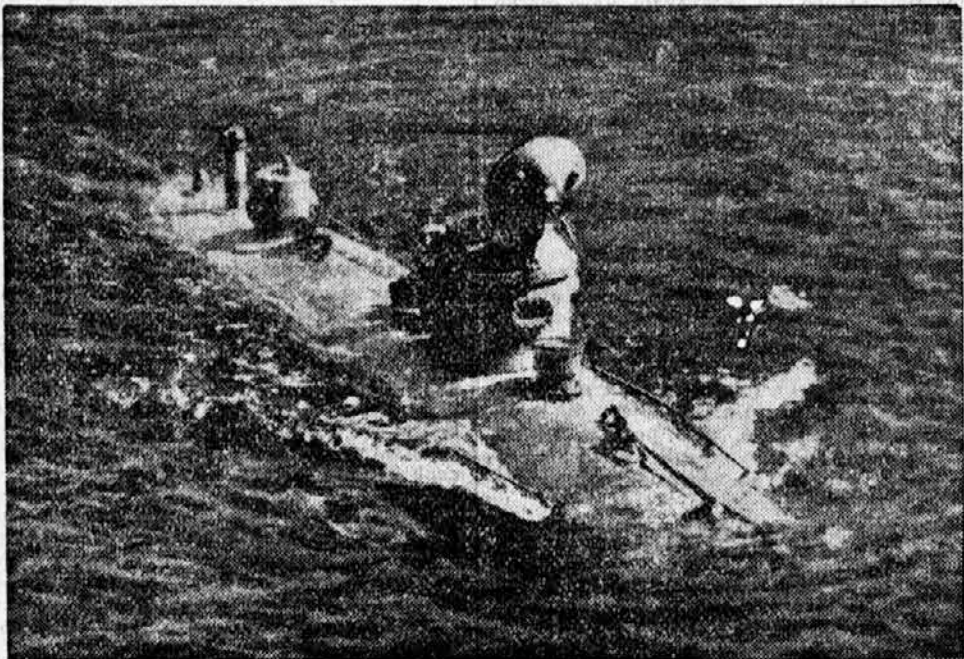
Dr. ANGELA PISKERNIK

Slovarček slovenskega in nemškega jezika

s slovniškimi podatki za Slovence

broširano Din 20—, vezano Din 30—

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA v Ljubljani

Japonska podmornica »Pocket«. V njej bo lahko fotograf nekaj ur vzdrljal v globini 365 metrov.

Zeleni pekel

»Pri vseh nebeških vojnih trumah, señor, samo če izpolnite mojo željo.«

»Dobro, potem moraš jahati pred volji, tako da bo voz vzbujal nesumljiv vtis. Brž ko se pokaže prvi Indijane, boš pustil svojega meza na mestu in se skrili v voz. Pomisli, da ne more nihče oddati niti strela, preden ne boš ti na varnem. Ali mi hočeš to obljubiti?«

»Pri Mariji in pri vseh svetnikih, señor, da.«

Pri tem je zgrabil Tigrovčevo roko in jo strastno poljubil. Potem je planil v sedlo, pobobnal z ostrogami ob rebra svojega meza ponosno kakor kak srednjeveški žolnir.

Naslednji hip je že bil na čelu volov in je s poudarkom vihtel svoj bič po zraku.

»Peljite,« je kričal, peljite, če ne bo noč, preden ubijemo prvega divjaka.«

Hotel sem se zasmejati, toda bližje kakor smeh so mi bile solze. Ni vsakomur dano, da bi videl Jima Hawkinsa s kostmi in kožo pred sabo.

»Besen, majhen vragec,« je rekel Bee Mason.

Komaj smo se malo razkomatali, je že Pedrito na glas zaživžgal in zapokal z bčcem po hrbtu volov. Vrvi so zaškrilale, ko so se volji uprli ob jarme. Kolesa so zavzdihnla. Polagoma se je naš voz začel premikati v smeri proti Santa Cruzu.

Skozi zadnjo steno sem videl, kako se je Tigrovčevo bradato obličje spaciilo v peklenski nasmeh. Ovinek na poti ga je vzel mojemu pogledu.

Med vožnjo smo samo malo govorili. Dovolj smo imeli truda s tem, da smo držali v redu svoje orodje in orožje. Na zaboju, za katerim sem sključen čepel jaz, je ležala puška, dvocevka in revolver. Poleg njih so bile v škatljah nakopičene patrone za vsako orožje.

Tri minute je še šlo vse v redu, potem pa je gibanje voza prešlo tudi na orožje. Eno za drugim je grozilo, da bo zdrsnilo z zaboja. Le s tem, da sem uporabil vso svojo spretnost, sem jih lahko držal v redu.

Veselo upanje je sijalo okoli nas. Sami sebi smo se zdeli kakor križarji. Ta soj nam je meglil čute in nas delal gluhe za šumenje in brnenje žuželk pod usnjeno streho.

Naše oči so merile in raziskovale cesto s pohlepom jastrebov. Ni nam ušel noben metulj, ki je utripal mimo nas, nobena pisana papiga, ki je hušnila mimo.

Spomin nam je letel nazaj. Morali smo neprestano premišljati, kakšno nevarno pot smo jezdili pred dvema dnevoma. Nemo smo oprezovali in gledali v grmovje, da bi kaj odkrili. Prsti so nam kar drgetali od pozele-nja, da bi sprožili že kateri strel.

Nič se ni ganilo. Z rumene ceste je vstajala vročina, drevesa so se svetila v sopolari. Toda vse to smo komaj opazili, tako močna je bila v nas želja, da bi se maščevali.

Napor, ki smo ga čutili v tem, da smo morali kar naprej strmeti v bleščeči trak pred nami, je polagoma postal za naše oči prehud. Mežikali smo in iskali olajšanja v malo temnejši notranjščini naše kletke na kolesih. Skozi razpoke ob straneh voza smo videli, kako leno so se premikala strahovita škripajoča velikanska kolesa.

Polagoma smo iztegnili noge med klini lestvenice pri vozu in se usedli malo udobneje. Brez šuma smo odganjali mrčes s svojih obrazov.

Ko sta pretekli dve uri smo s strahom zapazili, da se je naša ubranost začela kaliti. Naše prvo goreče navdušenje je splahnelo, čutili smo v sebi samo še eno željo, da bi kakorkoli ušli iz te ječe.

»Ali je zadaj kaj videti?« je vprašal Urrio.

»Žive duše ne.«

»Če nas bodo sploh napadli, se bo to zatrdno zgodilo šele pri wigwamu.«

»Do tja pa imamo še dve uri.«

Nazadnje sta prešli in pretekli tudi ti dve uri.

Popoldansko sonce je pripekalo na togo streho, cesta ga je odsevala nazaj. Komaj, komaj smo še dihal. Komarji, ihenke, konjske muhe so se v rojih usipale iz gozda in do sifega sesale na naših oznojenih telesih. Skoraj obupno smo si želeli, da bi prišli do jase, kjer je stal wigwam.

Nazadnje smo dospeli do nje.

Iztegnili smo vratove in kukali med drevje.

»Nič ne pomaga,« sem rekel čez minuto, »tudi če ostanemo do mraka skriti tukaj.«

»Nič Indijancev?« je vprašal Urrio.

»Prostor je zapuščen,« sem odvrnil. »Ali ne čutiš tega sam? Velika množica ljudi ne ostane neopazeno. Zmeraj in povsod je človeka čuti.«

Urrio je prikimal.

Popoldne se je enolično vleklo naprej. Voz se nam je spremenil v lenoben pekel. Komaj smo še mogli ležati pri miru. Strmeli smo v strop ter čemerno mahali po žuželkah. Celo kosti tistih pobitih volov niso mogle več zbuditi našega zanimanja.

Večer je počasi zbledeval v noč. Volovske žabe so se začele prebujati. Še zmeraj smo ležali s skrčenimi udi, napol mrtvi od razdraženosti. Toda bili smo kljub temu preponosni, da bi stopili z voza.

Tigrovec je napovedoval, da nam lahko izpodleti, zato ni smel videti naše sramote. Po osmih in pol urah se je voz ustavil v senci nekega fortina. Bilo je tema kakor v rogu, toda navadno je vzplamtela žepna svetiljka in prepoznal sem Tigrova.

Prijedil je do voza in pogledal noter.

»Lepa voznja?« je vprašal.

»Tri kose orožja imam,« sem mu odgovoril hripav od žeje. »Vsak se lahko sproži.«

V temi sem zaslišal hihitanje ter peket kopit, ki so se oddaljevala.